

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

MORSKI
INSTYTUT
RYBACKI
PAŃSTWOWY
INSTYTUT
BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
21

RYNEK RYB

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 2004 ROKU

ISSN 1732-5889

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

KWIECIEŃ 2014

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU RYB:

Krzysztof Hryszko

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 555 egz. Ark. wyd. 5,42

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Polityka rybacka i regulacje rynku ryb <i>dr Emil Kuzebski, dr Barbara Pieńkowska</i>	7
III. Światowy rynek ryb i owoców morza <i>mgr Małgorzata Kieliszewska</i>	13
IV. Krajowa produkcja ryb i owoców morza	19
1. Rybołówstwo morskie <i>dr Emil Kuzebski</i>	19
2. Akwakultura i rybactwo śródlądowe <i>dr Andrzej Lirski, mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	21
V. Popyt na ryby i owoce morza	25
1. Przetwórstwo <i>mgr Stanisław Szostak, mgr Jadwiga Drożdż</i>	25
2. Spożycie ryb i owoców morza <i>dr Barbara Pieńkowska, mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	28
VI. Handel zagraniczny rybami i owocami morza oraz ich przetworami <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	33
VII. Ceny ryb i przetworów rybnych <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i> <i>mgr Stanisław Szostak</i>	38

Podaż ryb, przetworów rybnych i owoców morza na rynek krajowy, według wstępnych danych, wyniosła w 2013 r. 479,2 tys. ton (w ekwiwalencie wagi żywej) i była o 6,9% większa niż rok wcześniej. Wpłynęło na to zwiększenie połowów własnych (zarówno morskich, jak i produkcji oraz połowów śródlądowych) oraz wzrost importu netto. Szacuje się, że w 2014 r. nastąpi nieznaczne pogorszenie sytuacji podaży-popytowej na rynku krajowym, gdzie ograniczająco oddziaływać będą spodziewane wzrosty cen ryb i owoców morza na rynkach światowych oraz spadek połowów krajowych. W konsekwencji podaż ryb na rynek w 2014 r. może obniżyć się o ok. 2,7% do 466 tys. ton.

Połowy ryb na Bałtyku wyniosły w 2013 r. 134,0 tys. ton i były o 11,1% większe niż rok wcześniej. Wpływ na to miały przede wszystkim rekordowe połowy szprotów (81 tys. ton) i wykorzystanie dostępnego Polsce limitu tych ryb już w pierwszej połowie roku (a nawet jej przekroczenie o 10%). Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku ukierunkowanych połowów śledzi stada centralnego, bowiem wstrzymanie połowów nastąpiło we wrześniu 2013 r. (łącznie połowy śledzi wyniosły 23,6

tys. ton). Bardzo dobre wyniki połowowe osiągnięto także w przypadku storni (wzrost o 17,6% do 11,9 tys. ton). Wcześniejsze wykorzystanie limitów było także wynikiem narastających problemów w rybołówstwie dorszowym. Brak w połowach ryb dobrej jakości spowodował spadek zainteresowanie tym surowcem ze strony przetwórstwa i zwiększył zainteresowanie połowami ryb pelagicznych (szprotów i śledzi). W 2013 r. wykorzystanie kwot połowowych dorszy było najniższe od początku lat 90. i wyniosło zaledwie 60%. Flota dalekomorska w 2013 r. operowała na wodach Mauretanii oraz Atlantyku Północno-Wschodniego (61,4 tys. ton ryb, wzrost o 4%), gdzie poławiano głównie ostroboki, sardynele oraz makrele. Kolejny rok z rzędu poprawia się sytuacja w rybołówstwie śródlądowym (o 2,6% do 51,7 tys. ton), głównie pod wpływem rosnącej produkcji ryb w akwakulturach. Łączne połowy krajowe wyniosły w 2013 r. 247,1 tys. ton, tj. o 7,4% więcej niż rok wcześniej. Szacuje się, że w 2014 r. wyładunki ryb mogą zmniejszyć się o ok. 3-4% głównie pod wpływem mniejszego limitu połowowego (szproty) oraz zmiany systemu podziału kwot na wielkości indywidualne (szproty, śledzie).

Poprawa relacji cenowych i obniżki wielu gatunków ryb w 2013 r. spowodowały zahamowanie silnej tendencji spadkowej spożycia ryb w kraju (o 20% w okresie 4 lat) i wzrost popytu do 12,6 kg/mieszkańca (o 7,7%). Zwiększyła się konsumpcja zarówno ryb morskich (o 8,5%), jak i słodkowodnych (o 5,1%), przy nieznacznym ograniczeniu popytu na owoce morza (o 3,6%). W strukturze spożycia ryb i owoców morza dominują mintaje, śledzie, makrele i łososi (51% udział). Szacuje się, że w 2014 r. konsumpcja ryb w Polsce może się obniżyć pod wpływem przyspieszenia dynamiki wzrostu cen.

W 2013 r. odnotowano zwiększenie obrotów handlu zagranicznego rybami, owocami morza oraz ich przetworami, przy pogarszającym się saldzie wymiany. Na wolumen eksportu (wzrost o 9,3% w ekwiwalencie wagi żywej) wpływ miał przede wszystkim wzrost połowów własnych, a w konsekwencji sprzedaży ryb bezpośrednio z burt statków w portach zagranicznych. Rosnący popyt krajowy decydował natomiast o zwiększonym imporcie sektora (wzrost o 8,5%). Wartość obrotów handlu rybami determinowana była w 2013 r. głównie przez utrzymujące się wysokie ceny transakcyjne dominujących w strukturze łososi.

Bilans ryb i owoców morza w Polsce (tys. ton masy żywej ryb)^a

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013 ^b	2014 P
Połowy morskie	170,8	179,9	179,7	195,4	183,0
w tym: bałtyckie	110,1	110,8	120,6	134,0	123,0
dalekomorskie	60,7	69,1	59,1	61,4	60,0
Połowy słodkowodne i akwakultura	45,1	48,3	50,4	51,7	53,1
Razem połowy krajowe	215,9	228,2	230,1	247,1	236,1
Import	778,3	774,0	770,6	836,2	805,0
Eksport	492,1	520,7	552,5	604,1	575,0
Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy^c	500,9	472,7	448,2	479,2	466,1

^a liczby względne (wskaźniki, odsetki) w całym raporcie obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w publikacji. Ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości ogółem

^b dane wstępne, ^c w podaży ryb na rynek nie uwzględniono części połowów dalekomorskich, które zostały przetworzone na mączkę rybną i nie były przeznaczone do konsumpcji (w 2010 r. – 1,2 tys. ton, w 2011 r. – 8,8 tys. ton), P – prognoza

Źródło: Dane MIR-PIB oraz szacunek IERiGŻ-PIB na podstawie danych IRŚ.

Relatywnie niewielkie podwyżki ich cen w eksporcie względem cen płaconych za surowiec w imporcie spowodowały, że ujemne saldo obrotów handlu wyniosło w 2013 r. 95 mln EUR, podczas gdy przed rokiem odnotowano niewielką nadwyżkę. Handel zagraniczny sektora rybnego stanowi ważną część w wymianie produktami rolno-spożywczymi i obejmował w 2013 r. 7,0% jego całkowitego eksportu (1391 mln EUR) i 10,5% importu (1486 mln EUR). Ocenia się, że w 2014 r. może obniżyć się wolumen handlu rybami i owocami morza (spadek połowów i popytu krajowego), ale utrzymanie obserwowanego w pierwszych miesiącach br. znacznego wzrostu cen uzyskiwanych w eksporcie pozwoli na poprawę salda wymiany.

W 2013 r. produkcja ryb, przetworów rybnych i owoców morza w dużych zakładach przetwórstwa rybnego zwiększyła się w o 9,6% do 388,7 tys. ton.

Wpłynął na to głównie wzrost produkcji ryb mrożonych w konsekwencji kulminacji dostaw szprotów w pierwszej połowie roku i konieczność zabezpieczenia surowca do dalszego przetwórstwa w kolejnych miesiącach. Wyższy był także wolumen przetwórstwa pozostałych grup produktów, z wyjątkiem mrożonych filetów i prezerw. Spadek opłacalności przetwórstwa łososi wpłynął na pogorszenie wskaźników ekonomiczno-finansowych branży. Mimo zwiększenia przychodów uzyskiwanych ze sprzedaży produktów (o 15,3% do 8,3 mld zł), zysk netto obniżył się o 20% do 84 mln zł. Problemy z rentownością miały zwłaszcza duże zakłady przetwórcze, gdyż w porównaniu z 2012 r. prawie nie zmieniła się liczba firm rentownych (spadek o 1 pkt. proc. do 84,1%), ale znacząco spadł ich udział w przychodach branży (z 83,6 do

70,2%). Udział eksportu bezpośredniego w przychodach sektora zmalał o 0,8 pkt. proc. do 62,9%.

W 2013 r. rynek ryb był jednym z bardziej stabilnych rynków żywnościowych w Polsce pod względem zmian cen. Wpływ na to miały głównie niższe ceny zakupu wielu gatunków ryb na rynkach światowych oraz stabilizacja na niskim poziomie cen artykułów mięsnych będących głównym substytutem ryb. Wzrost cen ryb i owoców morza na poziomie zbytu (o 1,8%) był nieznacznie wyższy niż w obrocie detalicznym (wzrost o 1,1%). Wzrost cen produktów rybnych obserwowano głównie w pierwszych trzech kwartałach 2013 r. (miesiąc do miesiąca), przy ich bezwzględny spadku w ostatnich miesiącach ub.r. Na ogół niższe niż przed rokiem były także ceny pierwszej sprzedaży krajowych ryb słodkowodnych oraz ryb bałtyckich.

SUMMARY

According to preliminary data, in 2013 the supply of fish, fish products and seafood to the domestic market amounted to 479.2 thousand tons (in equivalent live weight) and was by 6.9% higher than in the previous year. This resulted from the increase own catches (both sea catches and production and inland catches) and from the higher net imports. It is estimated that in 2014 the supply and demand situation on the domestic market will slightly deteriorate due to the expected increases in the prices of fish and seafood on global markets and to the decrease in domestic catches. Consequently, in 2014 the market supply of fish may drop by approximately 2.7% to 466 thousand tons.

In 2013, Baltic Sea catches amounted to 134.0 thousand tons, which was an 11.1% increase compared to the previous year. This resulted from the historically high catches of sprats (81 thousand tons) and reaching the Polish limit for this fish as soon as in the first half of the year (the limit was even exceeded by 10%). A similar situation was reported with regard

to the directed catches of herring of the central stock, where the catches stopped in September 2013 (total catches of herring amounted to 23.6 thousand tons). Very good results were also achieved in the case of flounder catches (increase by 17.6% to 11.9 thousand tons). Early limit absorption also resulted from the increasing problems in cod fisheries. Lack of good quality fish in the catches reduced the interest in this fish from the part of the processing industry, which shifted to the pelagic fish catches instead (sprat and herring). In 2013, the use of cod catch quotas was the lowest since 1990s, merely amounting to 60%. The deep sea fleet in 2013 operated in the waters of Mauritania and the North-eastern Atlantic (61.4 thousand tons of fish, increase by 4%), where mostly Atlantic horse mackerel, sardinella and mackerel was caught. For another year in a row the situation in the inland fisheries has been improving (by 2.6% to 51.7 thousand tons), mainly due to the growing production of fish in aquaculture. Total domestic catches in 2013 amounted to 247.1 thousand tons,

i.e. rose by 7.4% compared to the previous year. It is estimated that in 2014 fish landings may decrease by about 3-4%, mainly due to the lower catch limit (sprat) and the change in the system of dividing the amounts into individual quantities (sprat, herring).

Better prices and reduced quantities of many species of fish in 2013 stopped the strong downward trend in domestic fish consumption (by 20% during 4 years) and boosted demand up to 12.6 kg/per capita (by 7.7%). Consumption increased in relation to both sea fish (by 8.5%) and freshwater fish (by 5.1%), with slight limitation of demand for seafood (by 3.6%). In the structure of fish and seafood consumption, Alaska pollock herring, mackerel and salmon prevail (51%). It is estimated that in 2014 fish consumption in Poland may decrease due to accelerated growth rate of prices.

In 2013, foreign trade in fish, seafood and their products grew, while the trade balance deteriorated. The volume

Balance sheet for fish and seafood in Poland (in thousand tons of live weight of fish)^a

Description	2010	2011	2012	2013 ^b	2014 F
Sea catches	170.8	179.9	179.7	195.4	183.0
of which: Baltic catches	110.1	110.8	120.6	134.0	123.0
deep sea catches	60.7	69.1	59.1	61.4	60.0
Inland catches and aquaculture	45.1	48.3	50.4	51.7	53.1
Total domestic catches	215.9	228.2	230.1	247.1	236.1
Imports	778.3	774.0	770.6	836.2	805.0
Exports	492.1	520.7	552.5	604.1	575.0
Supply of fish for consumption on the domestic market^c	500.9	472.7	448.2	479.2	466.1

^a as a rule, the relative numbers (ratios, percentage) in the whole report were calculated on the basis of absolute data expressed with more exactitude than it was reported in the publication. Due to the rounding of data, in certain cases the sums of components may differ from the total amounts

^b preliminary data, ^c supply of fish on the market did not include part of the deep sea catches where the fish was processed to fish meal, thus not being intended for consumption (1.2 thousand tons in 2010, 8.8 thousand tons in 2011), F – forecast

Source: National Marine Fisheries Research Institute data and estimates of the Institute of Agricultural and Food Economics - National Research Institute on the basis of the Inland Fisheries Institute data.

of exports (increase by 9.3% in live weight equivalent) was mainly the result of higher own catches and in consequence sales of fish directly from ships in foreign ports. The growing domestic demand triggered an increase in imports in this sector (by 8.5%). In 2013, the value of fish trade as mainly determined by the maintained high transaction prices of salmon, which prevailed in the overall sales structure. Consequently to the relatively small rises in its export prices compared to the import prices, the negative balance of trade amounted to EUR 95 million in 2013, while a small increase had been reported in the previous year. Foreign trade in fish forms an important part of the agri-food trade and in 2013 accounted for 7.0% of total exports (EUR 1,391 million) and 10.5% of imports (EUR 1,486 million). It is estimated that in 2014, the volume of trade in fish and seafood may decrease (lower catches and domestic demand), but the maintenance of the significant

increase in export prices observed in the first months of 2014 will allow for the improvement of the balance of trade.

In 2013, production of fish, fish products and seafood in large fish processing companies increased from 9.6% to 388.7 thousand tons. This was mainly caused by higher production of frozen fish, resulting from historically high supplies of sprat in the first half of the year, as well as by the need to secure the fish for further processing in the coming months. The volume of processing of other groups of products, except for frozen fillets and preserves, was also higher. Lower profitability of salmon processing affected the economic and financial ratios in the sector. Despite higher income from sales of products (by 15.3% to PLN 8.3 billion), net profit dropped by 20% to PLN 84 million. Problems with profitability mostly occurred in large processing units, where the number of profitable enterprises remained almost unchanged compared to 2012 (decrease

by 1 percentage point to 84.1%), but their share in the income in the sector significantly decreased (from 83.6 to 70.2%). The share of direct exports in the income in the sector was lower by 0.8 percentage point to 62.9%.

In 2013, the fish market was one of the most stable food markets in Poland in terms of changes in prices. This resulted mainly from lower purchase prices of many species of fish on the global markets and from stabilisation of low prices of meat products, i.e. the main substitute for fish. The increase in prices of fish and seafood at the wholesale level (by 1.8%) was slightly higher than in retail trade (by 1.1%). Higher prices of fish products were mainly reported in the first three quarters of 2013 (month-on-month), while in the last months of 2013 the prices dropped in absolute terms. The prices of first sales of domestic freshwater fish and Baltic fish were also generally lower than in the previous year.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 636 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna 2 egz. w 2014 r.:
wersja papierowa/wersja elektroniczna – 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1732-5889

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2014 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>